

коштів для фінансування розвитку регіонів та громад, їх ефективне витрачання. Цей важливий документ покликаний забезпечити фінансову стабільність, а головне – прогнозованість розвитку територіальних громад.

До того ж державна регіональна політика України спирається на нормативно-правові документи європейських інституцій, зокрема: Європейську хартію місцевого самоврядування; Європейську конвенцію про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями, а також додаткові протоколи до неї; Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту; спільне рішення Європейського Парламенту та Європейської Ради «Про Європейські групування з метою територіальної кооперації» та інші документи Ради Європи і Європейської Комісії.

Таким чином, у процесі аналізу виявлено значні суперечності у регулюванні адміністративно-територіального устрою країни, взаємовідносин органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, дублювання функцій на різних рівнях управління. Проте слід зазначити, що ухвалені законодавчі акти у сфері регулювання регіонального розвитку можуть лише опосередковано впливати на розвиток регіонів. Також, впровадження нових підходів до реалізації державної регіональної політики має забезпечити виконання Україною своїх зобов'язань перед Радою Європи в галузі розвитку регіональної та місцевої демократії, а також Резолюції та Рекомендації Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи щодо України.

Список використаної літератури

1. Маєв А. Державна регіональна політика в Україні: передумови, цілі, законодавче забезпечення / А. Маєв // Держ. управління та місц. самоврядування. – 2015. – № 2 (25). – С. 168 – 179.
2. Про засади державної регіональної політики [Електронний ресурс]: Закон України від 05.лют.2015 № 156-УІІ. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
3. План заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами України на 2017 – 2020 рр. [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. 24 трав. 2017 р. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=2500Ш05&cat_id=244276429.
4. Юрченко К. Г. Вплив фінансової децентралізації на соціально-економічний розвиток регіонів. Аналітична записка [Електронний ресурс] / К. Г. Юрченко. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2458/>.

Павло ЩЕРБАКОВ

*к.е.н., доцент, заступник
директора ДРІДУ НАДУ*

ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Ефективний розвиток малого та середнього бізнесу є суттєвою запорукою стабільного та сталого існування країни з ринковою економікою. Однак, на цьому шляху в Україні існує багато чинників, які негативно впливають на розвиток малого підприємництва, а саме: висока вразливість щодо несприятливих економічних та позаекономічних чинників; нестабільність доходів підприємств та зайнятих на них осіб; соціальна незахищеність працівників, що створює труднощі найму; висока вага особистісного чинника в управлінні та виробництві, що створює сприятливі умови для «тінізації» та криміналізації підприємств; недостатня методологічна забезпеченість (бухгалтерської діяльності, менеджменту, маркетингу тощо); складності в одержанні кредитів та нерозвиненість системи гарантій і страхування діяльності малих підприємств; нестача кваліфікованих кадрів, здатних працювати в умовах ринку; відсутність розгалуженої мережі організаційних і управлінських установ, які надають малим підприємствам різноманітні послуги на комерційній основі; причини бюрократичного характеру, що примушує засновників підприємств оббивати пороги численних інстанцій для збору підписів.

Поряд із зазначеними чинниками, розвиток малого підприємництва, гальмує також: недосконалість, нестабільність та суперечливість законодавчої бази, яка дуже швидко змінюється та приймається, в основному, у вигідних для окремих осіб цілях. Сюди також можна віднести велику кількість бюрократичних процедур, пов'язаних із заснуванням підприємства; обмеженість джерел фінансування, що є дуже болючою проблемою для підприємців; непопулярність альтернативних банківському кредитуванню джерел формування фінансових ресурсів, нерозвинутість їх інфраструктури; корупція і рекет. Високі податкові ставки, значна кількість перевірок з боку контролюючих органів стимулюють «тінізацію» малого бізнесу; недостатні державне стимулювання та підтримка з боку держави та місцевих органів влади; недостатня відповідна та якісна професійна підготовленість підприємців. Ряд науковців стверджують, що для того, щоб займатись підприємницькою діяльністю, необхідні певні особистісні риси, а саме: ініціативність, наполегливість, впевненість, цілеспрямованість, здатність переконувати і налагоджувати контакти, комунікабельність, творче і креативне мислення, інноваційність, орієнтація на якість та ефективність,

готовність йти на ризик, постійне самовдосконалення та саморозвиток; нерівні умови конкуренції; недостатній розвиток підприємницької інфраструктури. Поряд з існуючою інфраструктурою підтримки малого бізнесу необхідно створити мережу навчальних та консультаційних установ, які безоплатно займатимуться наданням інформаційних послуг особам, які хочуть започаткувати власний бізнес.

Саме всі ці проблеми є чинниками вразливості малих підприємств до економічних коливань та змін політичного середовища, ще не досягнувши достатньо високого рівня розвитку. Тому необхідно якомога швидше вжити виважених та послідовних заходів, які зменшуватимуть негативні фактори, які стримують розвиток малого бізнесу.

Головними напрямками державної політики щодо розвитку малого підприємництва мають стати: створення сприятливого середовища для започаткування і ведення бізнесу та забезпечення ефективної державної підтримки функціонування і розвитку малого підприємства.

В межах цих напрямів основними завданнями є: вдосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення; зменшення адміністративних бар'єрів для започаткування і ведення бізнесу; популяризація ідей підприємництва, стимулювання й підтримка ініціатив до самостійної підприємницької діяльності; активізація фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки; вдосконалення системи оподаткування; посилення інформаційного і ресурсного забезпечення; створення й розвиток суб'єктів інфраструктури; активізація інвестиційно-інноваційної діяльності МП; належне виконання національної та регіональних програм підтримки і розвитку підприємства.

За рахунок ефективної реалізації засад державної політики забезпечуватиметься досягнення товарно-споживчого, інвестиційно-інноваційного, інституційно-соціального ефекту від розвитку малого підприємства, які, відповідно, треба враховувати при оцінці наслідків реалізації фінансового механізму розвитку малого підприємства.

Реалізація запропонованих засад державної політики щодо фінансового забезпечення розвитку малого підприємства в Україні потребує запровадження завдань та заходів наведених нижче.

1. Створення сприятливого середовища для започаткування і ведення бізнесу.

1.1. Удосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення за рахунок:

- оприлюднення в засобах масової інформації проектів нормативно-правових актів. Проведення якісного аналізу їхнього впливу на діяльність малого бізнесу;

- лобіювання інтересів малого бізнесу в законодавчих та виконавчих органах влади;

- чіткий розподіл повноважень щодо регулювання діяльності малого підприємства відповідними органами виконавчої влади та усунення

дублювання їх функціональних обов'язків. Здійснення заходів щодо відстеження результативності регуляторних актів;

- спрощення механізмів проведення контролюючими органами планових перевірок. На наш погляд, актуальним і доцільним було б застосування адаптованих за кордоном методів контролю. Наприклад, зміна інспекторів під час проведення перевірок з метою виключення можливості застосування корупційних схем співпраці між ними та власником підприємства;

- здійснення аналізу зарубіжного законодавства щодо регулювання діяльності малого підприємництва та забезпечення відповідності національного законодавств – законодавству ЄС та СОТ.

1.2. Зменшення адміністративних бар'єрів для започаткування і ведення бізнесу:

- спрощення процедур започаткування підприємницької діяльності;
- спрощення механізмів отримання дозволів, зокрема у сфері будівництва;

- вжиття антикорупційних заходів, контроль за дотриманням національного законодавства органами державної влади та місцевого самоврядування й належним виконанням ними своїх функціональних обов'язків.

1.3. Популяризація ідей підприємництва, стимулювання й підтримка ініціатив до самостійної підприємницької діяльності:

- проведення лекційних занять з основ підприємницької діяльності підприємцями серед студентської молоді;

- запровадження конкурсів реалізації студентських бізнес-ідей, а також проведення конкурсів реалізації підприємницьких проектів серед жінок, та осіб з особливими потребами (інвалідів);

- активізація діяльності центрів зайнятості щодо реалізації програм започаткування бізнесу серед безробітного населення.

2. Забезпечення ефективної державної фінансової підтримки розвитку малого підприємства.

2.1. Активізація фінансово-кредитної та інвестиційної підтримки:

- забезпечення реалізації програмно-цільового фінансування, фінансування у вигляді дотацій, субвенцій, державного кредитування, із залученням не тільки коштів держбюджету, але й коштів місцевих бюджетів;

- перегляд існуючих нормативних вимог щодо кредитного процесу, спрощення і стандартизація процедури розгляду заявок на отримання позики, та процесу видачі кредитів підприємцям (розробка загальних вимог для процесів кредитування усіма банками, стандартного переліку документів і т.д.), а також поліпшення якості банківського обслуговування шляхом застосовування прозорих та чітких умов щодо отримання кредитів;

- зниження облікової ставки НБУ та ставки рефінансування

банківських установ, а, відповідно, і зменшення відсоткових ставок за кредитами;

- збільшення термінів кредитування суб'єктів малого підприємництва;
- запровадження чіткого механізму страхування ризиків, в тому числі механізму державного гарантування для отримання кредитів малими підприємствами, за рахунок створення розгалуженої мережі державних гарантійних фондів, товариств взаємного кредитування і взаємних гарантій;

- вдосконалення системи відшкодування частини відсоткових ставок за кредитами, наданими суб'єктам малого підприємництва на фінансування інноваційної діяльності;

- становлення та налагодження системи «start up» кредитування (кредити «з нуля») малого підприємництва;

- розвиток і популяризація альтернативних форм фінансування, гнучких фінансових технологій та, водночас, конструктивних способів ведення підприємницької діяльності, які поєднують інтереси великого і малого підприємництва;

- зростання кількості банків, які сприяють мікрокредитуванню малого бізнесу, диверсифікація кількості пропонованих продуктів з кредитування малого бізнесу;

- запровадження заходів стимулювання банківських установ, які надають позики суб'єктам малого підприємництва, наприклад, пільгове оподаткування прибутків, отриманих в результаті надання позик малому бізнесу;

- активна участь вітчизняних малих підприємств у програмах підтримки підприємництва міжнародними організаціями;

- налагодження механізмів реалізації та забезпечення участі малого бізнесу у державних закупівлях. Нині в Україні сектор державних закупівель характеризується корумпованістю, відсутністю конкуренції, прозорості процесів державних замовлень. Тому вважаємо необхідним встановлення обов'язкового відсотка участі малих підприємств у таких закупівлях, забезпечення безперешкодного доступу до інформації про їх здійснення, спрощення процедур участі у тендерах, забезпечення контролю за проведенням аукціонів;

- формування державних фондів, створення спеціальних фінансових установ – недержавних фондів підтримки підприємництва, стимулювання громадських та фінансових організацій, напрямками діяльності яких є підтримка малого підприємництва.

2.2. Вдосконалення системи оподаткування малого підприємництва:

- автоматизація механізмів реалізації податкової політики; запровадження податкової історії платників;

- встановлення ефективної комунікації між працівниками податкових органів та власниками підприємств, інформування підприємців про законодавчі зміни у податковій сфері чи застереження у діяльності,

наприклад, за допомогою розсилки sms-повідомлень, e-mail листів;

- запровадження податкових знижок, урізноманітнення методів стимулювання сплати податків. Так, скажімо, доцільним було б застосовувати знижку у вигляді відсотка від ставки ЄП у разі якщо він сплачується авансом на рік. Такий метод широко розповсюджений у Болгарії;

- скорочення часу платників податків на дотримання податкового законодавства шляхом спрощення і оптимізації процедур обчислення та сплати податків, вдосконалення форм звітності та систем електронної звітності;

- стабілізація податкового законодавства, в тому числі заборона зміни форми звітності більше, як один раз на рік;

- перехід на подачу річної звітності для усіх груп платників ЄП;

- зменшення навантаження на бізнес шляхом зменшення ставок ЄСВ.

2.3. Посилення інформаційного та ресурсного забезпечення:

- надання консультаційних послуг суб'єктам господарювання з питань змін у законодавстві;

- створення баз даних щодо рухомого та нерухомого майна та забезпечення доступу до них суб'єктів малого підприємництва;

- надання в оренду виробничих приміщень, потужностей, які звільняються в результаті ліквідації і реорганізації підприємств;

- задоволення потреб МП у трудових ресурсах шляхом забезпечення підвищення кваліфікації працівників та стимулювання прийняття на роботу випускників ВНЗ.

2.4. Створення й розвиток суб'єктів інфраструктури:

- створення консультаційних центрів, які надаватимуть інформаційно-аналітичну підтримку у момент започаткування, функціонування, стимулювання, а у разі потреби – припинення діяльності, шляхом створення у цих установах відділів, орієнтованих на відповідні види економічної діяльності (згрупувати однотипні процедури за галузями відповідно до КВЕД). Нині таку інформацію можна знайти в Інтернеті, зокрема на сайтах Держпідприємництва та Українського фонду підтримки підприємництва. Однак зазначені джерела не надають інформацію, яка стосується підготовчого етапу до підприємницької діяльності, а саме: стану та кон'юнктури ринкового середовища, в якому підприємець планує здійснювати свою діяльність; законодавчого регулювання обраного виду та предмета підприємницької діяльності; особливостей вибору організаційної структури та форми власності для створюваного бізнесу;

- підвищення професійних навиків працівників об'єктів інфраструктури, які зможуть надати консультацію стосовно мінімізації витрат підприємницької діяльності, наприклад, що стосується доступу до електроенергії, водопостачання та інших ресурсів;

– створення Інтернет-порталу, можливо, на базі Держпідприємництва, де міститиметься уся інформація стосовно організаційної, інфраструктурної, фінансово-інвестиційної, інноваційної підтримки, розміщення інформації про проведення тендерів на отримання державних замовлень. Доцільним, на наш погляд, було б також розміщення інформації про інвестиційні проекти, які мають право брати участь у конкурсі підприємницьких проектів. Таким чином, буде забезпечуватися вільний доступ інвесторів до необхідної інформації, що сприятиме швидкому пошуку вкладника та ефективній реалізації проекту.

2.5. Активізація інвестиційно-інноваційної діяльності малого підприємництва:

– розвиток інфраструктури ринку інвестицій за рахунок створення розгалуженої мережі інноваційних менеджерів, інноваційних фінансових установ, інноваційних банків тощо;

– створення умов захисту державою вітчизняних та іноземних інвесторів та залучення іноземних інвесторів з метою реалізації та фінансування українських проектів;

– сприяння інноваційній активності та розвитку венчурних фондів;

– сприяння присутності малих підприємств на зовнішніх ринках.

Отже, з метою підвищення ефективності фінансового механізму розвитку малого підприємництва в Україні доцільно реалізувати зазначені заходи, які є логічно обґрунтованими. Вони повинні бути вжиті у процесі проведення державної регуляторної політики в межах реалізації заходів Національної та Регіональних програм сприяння розвитку малого підприємництва в Україні.

СЕКЦІЯ 5

Правові основи формування та реалізації національної антикорупційної політики

Юрій АНГЕЛОВ

здобувач кафедри права

та європейської інтеграції

ДРІДУ НАДУ

РЕАЛІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Сучасна державна політика у сфері запобігання корупції потребує системного підходу, чітко визначених пріоритетів та належного правового забезпечення в особливих умовах державотворення, обумовлених низкою факторів. По-перше, важливим складником виступає інституціональний аспект антикорупційної політики, визначений як розширенням публічних інститутів у сфері реалізації такої політики, а також формуванням спеціалізованих державних правоохоронних та адміністративних органів управління; по-друге, суттєвим розширенням правового поля.

Ігнорування хоча б однієї з цих складових суттєво знижує ефективність протидії корупційним проявами в органах влади. Основними напрямками протидії корупції мають бути: удосконалення антикорупційного законодавства; удосконалення заходів щодо виявлення, розслідування, розгляду фактів корупційних правопорушень; притягнення винних осіб до передбаченої законом відповідальності за корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією. До причин процвітання, крім загальної економічної нестабільності, слабкості державних інститутів протидії корупції та правового нігілізму в суспільстві, потрібно також віднести зміни в соціальній структурі суспільства. до причин процвітання корупції, крім загальної економічної нестабільності, слабкості державних інститутів запобігання і протидії корупції та правового нігілізму в суспільстві, потрібно також віднести зміни в соціальній структурі суспільства.

Актуальність дослідження організаційно-правових засад запобігання корупції в Україні обумовлена процесом становлення правової держави в Україні, необхідністю вирішення проблеми визначення шляхів трансформації системи органів судової влади, раціоналізації діяльності правоохоронних органів. Адже Стратегія сталого розвитку «Україна–2020» визначила державну політику у сфері запобігання корупції як одну з ключових сфер реформування, й при цьому комплексно поєднала питання реформування судової влади, правоохоронних органів, створення